

วิญญู ปรอยกระโทก*

ผลกระทบของไทยที่ก้าวไปกับ FTA

บทคัดย่อ

เขตการค้าเสรี (FTA) คือ การตกลงร่วมมือกันทางการค้าระหว่างระหว่างสองฝ่ายหรือสองประเทศขึ้นไป ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้อีกประเทศหนึ่งเข้ามาลงทุนและทำการค้าขายภายในอีกประเทศหนึ่งได้แต่ในขณะเดียวกันอีกประเทศก็สามารถเข้าไปลงทุนและส่งสินค้าไปค้าขายได้เช่นเดียวกัน โดยที่ไม่คิดภาษีนำเข้าสินค้าแต่อย่างใด

สำหรับในประเทศไทยก็ได้มีการเปิดเขตการค้าเสรีเช่นกัน โดยเฉพาะในสมัยรัฐบาลของ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรีได้มีการเปิดเขตการค้าเสรีกับหลายประเทศ เช่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ จีน ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา เป็นต้น การเปิดเขตการค้าเสรีกับประเทศซึ่งมีกำลังการผลิตสูงดังกล่าวนี้ ถ้ามองผิวเผินจะพบว่าผู้บริโภคในประเทศไทยจะได้รับ

ประโยชน์สูงสุดเนื่องจากสามารถเลือกบริโภคสินค้าที่มีคุณภาพดีและราคาถูกจากต่างประเทศได้ แต่ถ้าหากมองลึกลงไปถึงโครงสร้างระบบทางเศรษฐกิจแล้วประเทศไทยจะได้รับความเสียหายอย่างมากเนื่องจากผู้ผลิตรายย่อยในประเทศไม่สามารถผลิตสินค้าแข่งขันกับผู้ผลิตรายใหญ่จากต่างประเทศได้ เพราะผู้ผลิตในประเทศยังไม่มีการลงทุนด้านการผลิตเพียงพอ ต้องอาศัยการสนับสนุนของรัฐบาล จึงทำให้ไม่สามารถออกไปลงทุนยังต่างประเทศได้ และอีกทั้งยังไม่สามารถผลิตสินค้าแข่งขันกับผู้ผลิตรายใหญ่ที่เข้ามาจากต่างประเทศได้ด้วย นอกจากนี้การค้าเสรียังทำลายระบบธุรกิจค้าปลีกภายในประเทศเนื่องจากธุรกิจค้าส่งระดับโลกสามารถเข้ามาขายสินค้าในประเทศได้ง่ายขึ้น ทำให้สินค้าที่นำเข้าจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นสินค้าที่มีลักษณะเดียวกับสินค้าที่มีอยู่ในประเทศมีราคาถูกกว่า ผู้บริโภคในประเทศจึงหันมาซื้อสินค้าที่นำเข้า ฉะนั้นธุรกิจสินค้าปลีกในประเทศจำเป็นต้องยกเลิกกิจการเนื่องจากไม่สามารถขายสินค้าของตนได้

* อาจารย์ประจำ

สาขาวิชาการจัดการธุรกิจระหว่างประเทศ

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

จากผลกระทบดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเกิดขึ้นจากการเปิดเขตการค้าเสรีโดยที่ประเทศยังไม่พร้อม ไม่ว่าจะเป็นในด้านเทคโนโลยี กำลังการผลิต และโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยยังขาดนักเจรจาทางการค้าระหว่างประเทศที่มีความชำนาญ ทำให้การเจรจาในแต่ละครั้งเป็นไปอย่างไม่โปร่งใส มีเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนอยู่เป็นจำนวนมาก ผู้ที่รับประโยชน์มักจะเป็นนักการเมือง ผู้ประกอบการรายใหญ่ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ไม่ใช่ผลประโยชน์ของชาติอย่างแท้จริง

Abstract

The Free Trade Agreement (FTA) is an international economic cooperation among 2 or more countries with the intention of facilitating trade and investment among the signatory states. Thailand entered into the FTA agreement. During the Taksin administration, several FTA agreements were signed with several countries, such as the US., Australia, New Zealand, China and Japan. A cursory view of the FTA may lead us to conclude that Thai consumers have benefited from the arrangement, The benefits, FTA. Advocators may posit, stem from the variability of cheaper products from Thailand's trading partners. However a deeper analysis reveals that Thailand has sustained economic losses from the FTA. The country's industrial sector is not ready. Thailand's technological base still lags behind its FTA partners. Thailand's trade negotiators also lack the level of sophistication and transparency to truly advance national interests.

เขตการค้าเสรีหรือ FTA (Free Trade Area) หมายถึง การรวมกลุ่มเศรษฐกิจที่เป็นการค้าแบบทวิภาคี¹ โดยมีเป้าหมายเพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่มลงเป็นร้อยละ 0 ครอบคลุมรายการสินค้าที่ค้าขายระหว่างกันให้มากที่สุด เขตการค้าเสรีช่วยให้มีการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติอย่างเป็นระบบ ในอดีตที่ผ่านมา เขตการค้าเสรีในอดีตเน้นการเปิดเสรีด้านสินค้า (goods) โดยการลดภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีในระยะหลัง เป็นการทำข้อตกลงที่ครอบคลุมหลายด้านโดยรวมไปถึงการเปิดเสรีด้านบริการ (services) การลงทุน (investment) ทรัพย์สินทางปัญญา (intellectual property) พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์(E-commerce)

เขตการค้าเสรีที่ประชาชนโดยส่วนใหญ่ได้ยื่นและรับรู้อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน แต่จะมีสักกี่คนที่รู้จริงว่าเขตการค้าเสรีมีผลกระทบต่อประเทศทั้งด้านบวกและด้านลบ รัฐบาลพ.ต.ท. ดร.ทักษิณ ได้เจรจาเปิดเขตการค้าเสรีกับหลายๆ ประเทศและกำลังอยู่ในช่วงการเปิดการเจรจากับอีกหลายประเทศ รัฐบาลได้อ้างถึงผลดีอันมหาศาลที่เกิดขึ้นกับเศรษฐกิจของประเทศ โดยรัฐบาลได้ออกมาโฆษณาทำการตลาดอย่างแพร่หลายแต่มองในอีกมุมหนึ่ง อาจจะมีผลกระทบต่ออุปสรรคทางการค้ากับผู้ประกอบการชาวไทย ซึ่งมีผู้กล่าวถึงในมุมนี้ไม่น้อยมาก ประชาชนทั่วไปควรจะทราบข้อมูลที่เป็นด้านบวกและด้านลบของการเปิดเขตการค้าเสรีของรัฐบาลอย่างครบถ้วนและตรงไปตรงมา เพราะเป็นผลประโยชน์ของชาติโดยตรง

การที่มีระบบเศรษฐกิจแบบเสรี ก่อให้เกิดโอกาสด้านธุรกิจที่ไม่ยึดติดกับสัญชาติ ไม่จำเป็นต้องผูกพันกับพื้นที่ สามารถแสวงหาผลประโยชน์จากการขยายตัวของตลาดได้อย่างเต็มที่ เมื่อมีเงินลงทุนและอำนาจเพียงพอสามารถที่ประกอบธุรกิจอยู่ที่ประเทศใดก็ได้ในโลก ไม่จำเป็นต้องผูกติดกับพรมแดนของประเทศเป้าหมาย

¹แบบทวิภาคี หมายถึง การค้าระหว่างสองฝ่ายหรือสองประเทศที่มีข้อตกลงเฉพาะสองฝ่ายซึ่งเป็นประโยชน์ทางการค้าต่อกันมากที่สุด

ผลประโยชน์ที่กลุ่มทุนได้รับจากการเจรจา FTAระหว่างไทยกับต่างประเทศ

การเจรจา FTA	กลุ่มทุนที่ได้ประโยชน์	กลุ่มที่ได้รับผลกระทบ
<u>ไทย-ออสเตรเลีย</u> - ไทยลดภาษีเนื้อและผลิตภัณฑ์นม - ไทยลดภาษีแร่ - ออสเตรเลียเปิดรับการลงทุน ไทคอมนาคม - ออสเตรเลียลด ภาษีชิ้นส่วนรถยนต์	- กลุ่มผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ บริษัทที่ผลิต รถยนต์ขนาดเล็ก - ธุรกิจที่นำเข้าสินแร่เช่นทองคำและ ทองแดง - บริษัทที่นำเข้านมและผลิตภัณฑ์ - ธุรกิจดาวเทียมและบริษัท ไทคอมนาคม อื่นๆ - สิ่งทอ	- เกษตรกรเลี้ยงโคนม - เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อ
<u>ไทย – นิวซีแลนด์</u> - ไทยลดภาษีเนื้อและผลิตภัณฑ์นม - นิวซีแลนด์เปิดรับการลงทุน ไทคอมนาคม - นิวซีแลนด์ลดภาษี ชิ้นส่วน ยานยนต์	- กลุ่มผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ บริษัทที่ ผลิตรถยนต์ขนาดเล็ก - บริษัทที่นำเข้านมและ ผลิตภัณฑ์ - ธุรกิจดาวเทียมและบริษัท ไทคอมนาคมอื่นๆ - สิ่งทอ - ธุรกิจอาหารและบริการบางสาขา	- เกษตรกรเลี้ยงโคนม - เกษตรกรเลี้ยงโคเนื้อ
<u>ไทย – จีน</u> - ลดภาษีผักและผลไม้ เหลือ 0%	- บริษัทที่ทำตลาดในเมืองจีน	- เกษตรกรปลูกหอม กระเทียม - เกษตรกรที่ปลูกผักและผลไม้ เมืองหนาว
<u>ไทย-ญี่ปุ่น</u> - เปิดโอกาสให้ผู้ป่วยญี่ปุ่นเข้า มารักษาในประเทศโดยเบิกเงิน กองทุนบำนาญจากรัฐบาลได้	- กลุ่มธุรกิจโรงพยาบาลเอกชน	- ประชาชนชาวไทยที่ต้องรอรับการ บริการ ด้านสาธารณสุข
<u>ไทย-สหรัฐ</u> - ลดภาษีข้าวโพด ถั่วเหลือง - ยอมรับระบบกฎหมาย ทรัพย์สินทางปัญญาของ สหรัฐ - เปิดเสรีการลงทุนและบริการ	- อุตสาหกรรมการส่งออกไก่กึ่งและธุรกิจ อาหารสัตว์ - สิ่งทอ - ชิ้นส่วนยานยนต์ - กลุ่มทุนขนาดใหญ่ที่ร่วมทุนกับ ต่างประเทศ	- เกษตรกรที่ปลูกข้าวโพด - เกษตรกรที่ปลูกถั่วเหลือง - เกษตรกรทั่วไปที่ต้องใช้เมล็ด พันธุ์ต่างประเทศ - ผู้ป่วยชื้อยาแพง - ธุรกิจขนาดเล็กอื่นๆ ที่ต้อง แข่งขันกับบริษัทสหรัฐ - กลุ่มทุนธนาคาร

ที่มา: www.ftawatch.org

หากวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังการเจรจาเปิดเขตการค้าเสรี จะพบข้อดีหลายประการที่อาจนับได้ว่าเป็นชัยชนะของคนไทย ดังนี้

1. การเจรจาเปิดเขตการค้าเสรีเหมาะสมกับประเทศที่มีโครงสร้างการส่งออกและนำเข้าที่แตกต่างกัน ดังนั้นการเปิดเขตการค้าเสรีกับประเทศที่มีโครงสร้างการส่งออกและนำเข้าที่เหมือนกันจะกลายเป็นคู่แข่งกัน

2. ประเทศไทยต้องมีความพร้อมก่อนที่จะเจรจาเปิดเขตการค้าเสรี เพราะหากไม่พร้อมผลกระทบอย่างมหาศาลจะตามมา โดยเฉพาะอุตสาหกรรมเกิดใหม่ หรืออุตสาหกรรมที่ยังต้องพึ่งพารัฐบาลอยู่ ซึ่งแน่นอนว่าอุตสาหกรรมเกิดใหม่ไม่มีความสามารถในการแข่งขันในเวทีการค้าโลกอย่างเพียงพอ เพราะฉะนั้นหากมีการเจรจาเปิดเขตการค้าเสรีแล้ว อุตสาหกรรมเหล่านี้จะถูกกระทบทันทีจากสินค้าราคาถูกที่มาจากประเทศคู่แข่ง

3. ผลของการเปิดเขตการค้าเสรีทำให้ผู้ประกอบการในหลายธุรกิจเดือดร้อน มีคำถามตามมาว่าแล้วผู้ประกอบการจะอย่างไรกับผลกระทบที่เกิดขึ้นตัวอย่างที่สำคัญ คือ การแพร่เข้ามาของธุรกิจค้าปลีกและส่งระดับโลก ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงกับผู้ประกอบการร้านค้าปลีกไทย อันเป็นเพียงแค่ผลกระทบปลายแถวของการเจรจาเปิดเขตการค้าเสรี

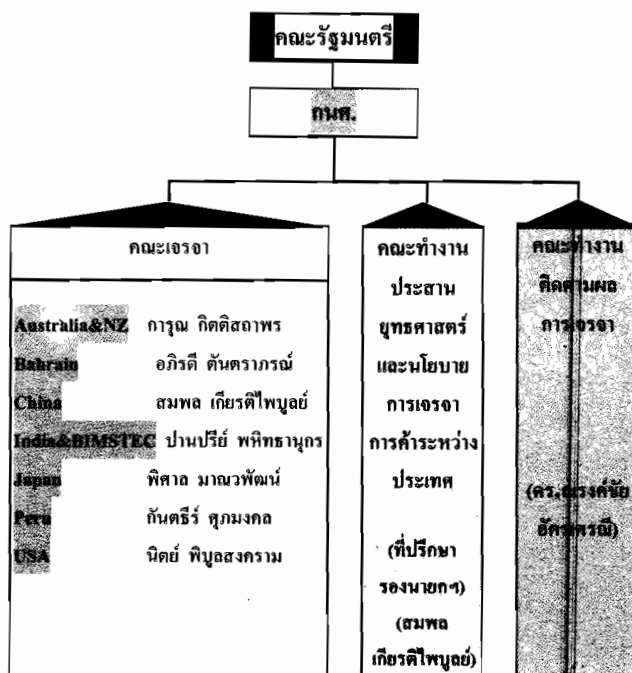
4. จากแนวคิด “ปลาใหญ่ กินปลาเล็ก” ขยายความว่า ประเทศที่มีความชำนาญในการผลิตสูงกว่า มีเงินทุนจำนวนมากกว่า จะเป็นประเทศที่ได้เปรียบ เช่น สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน เป็นต้น

ท่ามกลางการแข่งขันและการกีดกันทางการค้าอย่างรุนแรงในโลกยุคการค้าไร้พรมแดนนี้ การเจรจาต่อรองเพื่อรักษาผลประโยชน์ของประเทศในเวทีเจรจาระหว่าง

ประเทศได้เพิ่มความสำคัญขึ้นเป็นลำดับ เวทีเจรจาการค้าที่นับว่ามีบทบาทสำคัญต่อไทยอย่างมากในขณะนี้ ได้แก่ องค์การค้าโลก เอเปคและอาเซียน ซึ่งผลของการเจรจาในเวทีเหล่านี้ ล้วนส่งผลกระทบต่อการค้าไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม การเข้าไปมีส่วนร่วมในการเจรจาจึงนับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ เป็นหน่วยงานในกระทรวงพาณิชย์ที่ทำหน้าที่เป็นแกนหลักในการเจรจาปกป้องผลประโยชน์ทางการค้า ซึ่งที่ผ่านมาได้เข้าไปมีบทบาทในฐานะตัวแทนของประเทศร่วมกับหน่วยงานอื่นในเวทีเจรจาการค้าเหล่านี้ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ ยังทำหน้าที่ประชุมเจรจาในกรอบทวิภาคี ทั้งในคณะอนุกรรมการร่วมทางการค้า (Joint Trade Committee - JTC) คณะทำงานร่วมทางการค้า (Joint Working Group on Trade - JWG) และคณะกรรมการร่วมทางเศรษฐกิจ (Joint Economic Committee - JC) นอกจากนี้ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศยังทำหน้าที่ติดตามความคืบหน้าการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจอื่นๆ ที่สำคัญ และเข้าร่วมประชุมกลุ่มความร่วมมือต่างๆ เพื่อรักษาผลประโยชน์ทางการค้า และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยให้เจริญก้าวหน้า

คณะเจรจาเขตการค้าเสรี

ที่มา: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศกระทรวงพาณิชย์

อย่างไรก็ตามรัฐบาลโดยเฉพาะกระทรวงพาณิชย์ ยังขาดนักเจรจาทางการค้าระหว่างประเทศที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดทำเขตการค้าเสรี ขาดนักกฎหมายที่จะเข้าไปมีบทบาทไปมีส่วนร่วมในการเจรจา เนื่องจากข้อตกลงเขตการค้าเสรีมีลักษณะเป็นกฎหมายระหว่างประเทศเป็นสนธิสัญญาระหว่างประเทศ อีกประการหนึ่งคือ ไทยยังขาดนักเศรษฐศาสตร์การเมืองระหว่างประเทศ นอกจากการมองผลดี-ผลเสียที่เกิดขึ้นจากการทำเขตการค้าเสรีทางด้านเศรษฐกิจหรือมุมมองทางด้านเศรษฐศาสตร์เท่านั้น ไทยเองควรมองในมุมด้านรัฐศาสตร์ทางด้านการเมืองระหว่างประเทศด้วย ซึ่งปัจจุบันนี้ไทยยังขาดบุคลากรประเภทดังกล่าวอยู่มาก

นอกจากนี้ ยังมีเรื่องของผลประโยชน์ทับซ้อนอยู่จำนวนมาก บุคคลที่ได้ประโยชน์จากการเจรจา คือ นักการเมือง ผู้ประกอบการรายใหญ่ ผู้บริหารองค์กรระดับสูง ซึ่งนั่นไม่ใช่ผลประโยชน์ของชาติที่แท้จริง

รัฐบาลชุดที่ผ่านมาเป็นชุดที่มีการเจรจาเพื่อเปิดเขตการค้าเสรีมากที่สุด ข้อดีที่เกิดขึ้นโดยมีสื่อมวลชนให้สมญานามรัฐบาลดังกล่าวว่า “รัฐบาล PR” คือ สร้างภาพลักษณ์ในแง่ดีของตัวเองผ่านสื่อต่างๆ ส่วนข้อมูลทางด้านผลกระทบจากการเจรจาเปิดเขตการค้าเสรี ผลประโยชน์ทับซ้อนของนักการเมือง ผู้ประกอบการบริษัทขนาดใหญ่ ผู้บริหารองค์กรระดับสูง หรือประชาชน ใครได้รับประโยชน์ที่แท้จริง ข้อมูลเหล่านี้กลับไม่ถูกเปิดเผย

แน่นอนว่าการทำการค้าเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดในระยะยาวต้องได้ประโยชน์ต่างตอบแทน คือ ได้ประโยชน์ทั้งคู่การเจรจา (Win-Win Situation Theory) จากการวิเคราะห์ของผู้เขียนจะพบว่าประเทศไทยได้ประโยชน์สูงสุดจากการเจรจาเปิดเขตการค้าเสรีกับประเทศเปรูและบาร์เรนเท่านั้น

เพราะโครงสร้างการส่งออกและความต้องการสินค้านำเข้าแตกต่างกับไทย ส่วนหลายประเทศที่เหลือเราเสียเปรียบแทบทั้งสิ้น จากที่กล่าวมาแล้วในการวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้นหลังจากการเจรจาเปิดเขตการค้าเสรี

สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น จีน คือ หายนะตัวจริงของทุกประเทศในโลก หากประเทศใดตกลงลงนามการเจรจาเปิดเขตการค้าเสรีกับประเทศดังกล่าวโดยไม่ไตร่ตรองถึงผลดี-ผลเสียที่เกิดขึ้น แน่แน่นอนว่านั่นคือผลเสียที่ประมาณค่าไม่ได้ เพราะเขตการค้าเสรีตกลงแล้วไม่สามารถยกเลิกได้ อาจจะยิ่งกว่าการเป็นทาสในเรือนเบี้ย แม้สมัยรัชกาลที่ 5 ยังประกาศ

เลิกทาสได้แต่เขตการค้าเสรีเปรียบเสมือนว่าเราต้องเป็นทาสตลอดไป

หากจะถามว่า “การเปิดเขตการค้าเสรีทำให้ส่งออกสินค้าได้มากขึ้นไม่ใช่หรือ?” ผู้เขียนขอตอบว่า ใช่ ตัวอย่างเช่น ก่อนที่ไทยจะลงนามเจรจาเปิดเขตการค้าเสรีกับจีนนั้น ประเทศไทยส่งออกสินค้า

เกษตรค่อนข้างลำบาก เนื่องจากไทยต้องเสียภาษีขาเข้าในทุกมณฑลที่สินค้าไทยผ่านเข้าไปยังจีน กว่าจะถึงปลายทางนอกจากราคาปลายทางจะเพิ่มขึ้นมากแล้ว การล่าช้าในพิธีการทำให้สินค้าเกิดการเน่าเสีย แต่หลังจากได้มีการเจรจาเปิดเขตการค้าเสรีกับจีน พบว่า สินค้าเกษตรของไทยส่งเข้าจีนสะดวกขึ้นไม่เสียภาษีนำเข้า แต่ ในทางกลับกันพบว่า เมื่อสินค้าไทยส่งออกไปจีนได้สินค้าจีนก็สามารถเข้าสู่ไทยได้เหมือนกัน เป็นที่ทราบกันดีว่าจีนสามารถผลิตสินค้าเกษตรได้ใกล้เคียงกับประเทศไทยหลายอย่างและราคาถูกกว่ามาก ผู้บริโภคย่อมจะเลือกซื้อสินค้าที่ราคาถูกกว่าในคุณภาพที่ไม่แตกต่างกัน ตัวอย่างเรื่องของสินค้าเกษตรเป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งซึ่งไทยสามารถผลิตได้เก่งที่สุดในโลก ยังไม่ได้รวมถึงสินค้าอุตสาหกรรมและบริการ นอกเหนือจากความเสียเปรียบในทุกกระบวนการทำกับจีนตามที่กล่าวถึงแล้วนี้ เรื่องของจุดยุทธศาสตร์ เส้นทางลำเลียงสินค้าเกษตรที่สำคัญที่สุดเส้นทางหนึ่ง คือ ใช้แม่น้ำลำเลียงสินค้า ตามกฎแรงโน้มถ่วงของโลก โดย ท่านเซอร์ไอแซก นิวตัน เป็นผู้ค้นพบสามารถใช้ได้กับแม่น้ำโขงเช่นกัน กล่าวคือ แม่น้ำไหลจากที่สูงลงสู่

ที่ต่ำ จีน คือ ต้นทางแม่น้ำโขง **กัมพูชา** คือ ปลายทางของแม่น้ำโขง **ไทย** คือ เส้นทางผ่านของแม่น้ำโขง หากจีนต้องการนำสินค้ามาขายในไทย แม้ว่าต้นทุนสินค้าทั้งสองประเทศก่อนการส่งออกเท่ากันทุกบาททุกสตางค์ แต่สิ่งที่ทำให้แตกต่างออกไป คือ ต้นทุนการขนส่ง จีนส่งสินค้ามาไทยโดยใช้เรือท้องแบนขนาดใหญ่ (เพราะบางส่วนของแม่น้ำโขงจะตื้นเขิน) อาศัยการไหลของกระแสน้ำ บวกกับใช้แรงขับเคลื่อนของเครื่องยนต์เล็กน้อย ใช้เวลาเดินทาง 1 วัน (ที่มา: หนังสือ How-to Import Product from China “รวบด้วยสินค้าจีน”) ไม่สิ้นเปลืองน้ำมันเชื้อเพลิงมากเท่ากับการที่ไทยส่งสินค้าไปจีน ทั้งทวนน้ำต้องใช้แรงขับเคลื่อนเป็นอย่างมาก และใช้เวลาประมาณ 1 วันกับ 6 ชั่วโมง หากพิจารณาเพียงเรื่องอุตสาหกรรมด้านเส้นทางการลำเลียงต้นทุนสินค้าของประเทศไทยก็นับได้ว่าสูงกว่าจีน ส่วนผลกระทบต่อสินค้าเกษตรด้านอื่นๆ เช่น แนวน้ำมันคนไทยที่นิยมบริโภคส้มตำ แม้ค้าส้มตำกล่าวว่าชอบใช้กระเทียมจีนมากกว่าเพราะถูกปากคนไทย พ่อครัวไทยชอบหอมหัวใหญ่ที่มาจากเมืองจีนเพราะหัวใหญ่กว่า รสชาติดีกว่า ผู้บริโภคไทยชอบกะหล่ำปลีจีนเพราะราคาถูกกว่า ได้ปริมาณมากกว่า

ตารางแสดงการเปิดเสรีและผลกระทบต่อเกษตรกรสาขาอาชีพต่างๆ

ข้อตกลงเขตการค้าเสรี	ชนิดของสินค้าเกษตร	เปรียบเทียบราคา (บาท/กก.)(1)		จำนวนครอบครัวเกษตรกรที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบ
		ราคาต่างประเทศ	ราคาในประเทศ	
ไทย-จีน	ผักเมืองหนาว (ศึกษารณโครงการหลวง)	ราคาถูกกว่าโดยเฉลี่ย 2-4 เท่า		50,000
	หอมหัวใหญ่	2	8-11	50,000
	กระเทียม	20-30	30-50	
	หอมแดง	20	40	
ไทย-ออสเตรเลีย	นมดิบ (ต้นทุน)	6-8	10-14	40,000
ไทย-นิวซีแลนด์	เนื้อ(เกรดต่ำ)	50-60	90-120	1,000,000
ไทย-สหรัฐฯ	ข้าวโพด	4	4-6	300,000
	ถั่วเหลือง	7-9	15-17	100,000

ที่มา: www.ftawatch.org

เกษตรกรที่เลี้ยงวัวนมเพื่อจำหน่ายน้านมดิบก็เกิดวิกฤตเช่นกัน ในกรณีของไทยเจรจาเปิดเขตการค้าเสรีกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์นั้น เดิมการผลิตน้านมดิบของไทยไม่เพียงพอความต้องการในประเทศ เราสามารถผลิตได้ 2,100 ตัน/วัน ในขณะที่มีความต้องการ วันละ 4,000 ตัน/วัน (ประภัสสร เทพชาตรี, 2545) ต้นทุนการผลิตน้านมดิบของประเทศไทยจัดอยู่ในกลุ่มปานกลางเท่าๆ กับประเทศที่มีเทคโนโลยีสูง อย่างเช่น อเมริกา เดนมาร์ก เนเธอร์แลนด์ (10-14 บาท/กก) ต่ำกว่า ญี่ปุ่น สวิสเซอร์แลนด์ นอร์เวย์ (18-28 บาท/กก) ต้นทุนการผลิตน้านมดิบของ ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ มีต้นทุนการผลิตต่ำมาก เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติ ที่ดิน และฝนตกตลอดทั้งปี (11 เดือน) จึงทำให้มีต้นทุนอยู่เพียง 6-8 บาท/กก. รัฐบาลไทยหวังที่จะช่วยเหลือเด็กไทยให้ดื่มนมคุณภาพดีราคาถูก แต่รัฐบาลไทยลืมไปว่ามีเกษตรกรประมาณ 150,000 คนที่อยู่ในภาคส่วนของการผลิตวัวนมมีอันต้องเปลี่ยนอาชีพใหม่ จากอาชีพเลี้ยงวัวเพื่อผลิตน้านมดิบที่ใช้เลี้ยงชีวิตอยู่อย่างพอเพียง กลายมาเป็นลูกจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมแทน อาชีพเลี้ยงวัวและการจัดตั้งสหกรณ์โคนมเป็นสิ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานให้กับเกษตรกรมานานกว่า 40 ปีแล้ว แต่ข้อตกลงการค้าเสรีที่รัฐบาลไทยรีบทำกับออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ จะทำลายสิ่งเหล่านี้อย่างสิ้นเชิง!!!

หากมองอย่างผิวเผินจะพบว่าผู้บริโภคจะได้รับประโยชน์สูงสุดจากการเปิดเขตการค้าเสรี คือ ได้บริโภคสินค้าที่มีคุณภาพดีและราคาถูก ส่วนผู้ผลิต เกษตรกรจะเสียเปรียบที่สุด และอาจจะต้องเปลี่ยนอาชีพเป็นอย่างอื่น เช่น ทำงานเป็นลูกจ้าง พนักงานโรงงาน เกษตรกรดังกล่าวก็จะปรับเปลี่ยนสถานะตัวเองเป็นผู้บริโภค คราวนี้ผู้อ่านโปรดวิเคราะห์จากผู้เขียนว่า หากประเทศไทยเป็นผู้บริโภคทั้งประเทศ อะไรจะเกิดขึ้น แน่แน่นอนว่าประเทศผู้ผลิตที่เป็นบริษัทข้ามชาติสามารถขึ้นราคาสินค้าตามที่ต้องการ นี่คือนัยยะที่เกิดขึ้นของคนไทย!!!

เขตการค้าเสรีด้านบริการสาธารณสุข

‘ออกซ์แฟม’ (Oxfam International) ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนระหว่างประเทศที่ให้ความช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์แก่ผู้ประสบปัญหาความยากจน ความเดือดร้อน และความอยุติธรรมในประเทศต่างๆ กว่า 100 ประเทศทั่วโลก

รายงานว่า บริษัทข้ามชาติกำลังดำเนินการเชิงรุกต่อประเทศกำลังพัฒนาเพื่อคุ้มครองการผูกขาดในสิทธิบัตรยาของตนในประเทศต่างๆ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ป่วยในประเทศกำลังพัฒนาไม่สามารถที่จะเข้าถึงยาได้ แม้ว่าในข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศจะมีบทบัญญัติให้ประเทศต่างๆ สามารถดำเนินการที่เหมาะสมเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะทางด้านสาธารณสุขก็ตาม

ถ้าความพยายามของบริษัทเหล่านี้ประสบความสำเร็จ จะส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อคนยากจน เนื่องจากการเป็นการบังคับให้ประเทศเหล่านี้ต้องพึ่งพิงความช่วยเหลือทางการเงินในรูปแบบของการบริจาคเพื่อที่จะทำให้ผู้ป่วยในประเทศนั้นๆ สามารถที่จะเข้าถึงยาได้แทนที่จะเปิดโอกาสให้ประเทศกำลังพัฒนาสามารถที่จะผลิตยาซื้อสามัญขึ้น

ใช้ในประเทศได้ อินเดีย ไทย และฟิลิปปินส์ กำลังมีข้อพิพาทกับบริษัทยา 3 บริษัท ได้แก่ Novartis, Merck และ Pfizer. ซึ่งบริษัทเหล่านี้พยายามที่จะคุ้มครองการผูกขาดในสิทธิบัตรยาของตนอื่นทำให้

ประเทศกำลังพัฒนาไม่สามารถใช้มาตรการต่างๆ ซึ่งบัญญัติไว้ในกฎหมายการค้าระหว่างประเทศได้

การเปิดเสรีด้านการบริการโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการบริการสาธารณสุข มีแนวโน้มจะส่งผลกระทบทางลบต่อหลักประกันสุขภาพของประชาชน กระบวนการเข้าถึงการบริการด้านสาธารณสุขของประชาชนโดยเฉพาะคนยากจน การเจรจาที่กำลังดำเนินอยู่กับหลายประเทศในเวลาเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับประเทศยักษ์ใหญ่ เช่น สหรัฐอเมริกา ซึ่งมีอำนาจต่อรองสูง มีเจตนาอย่างชัดเจนในการผลักดันการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในระดับที่เข้มงวด และเป็นมากกว่าข้อตกลงทรัพย์สินทางปัญญาที่ไทยได้ทำ

ภายใต้องค์กรการค้าโลก ซึ่งในกรณีดังกล่าวจะเอื้อประโยชน์ให้บริษัทข้ามชาติสามารถผูกขาดยาทำให้ราคายามีราคาสูงขึ้นหลายเท่าตัวดังที่กล่าวมาแล้ว ตลอดจนทรัพยากรทางด้านพันธุกรรมและความหลากหลายทางชีวภาพ จะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนโดยรวม และกระทบกับอำนาจอธิปไตยของประเทศด้วย

การเจรจาในกรอบทวิภาคีก็มีความโปร่งใสน้อยกว่าระบบพหุภาคี เพราะระบบทวิภาคี ซึ่งเป็นการเจรจาในระบบขององค์การการค้าโลก (WTO) จะเปิดโอกาสให้การเมือง เข้าไปแทรกแซงได้ง่ายกว่า และเปิดให้ประเทศคู่เจรจา ซึ่งเป็นประเทศที่ใหญ่กว่าสามารถต่อรอง และตั้งเงื่อนไข เอารัดเอาเปรียบประเทศเล็กได้ง่ายกว่า การเจรจาในระบบพหุภาคี²

เขตการค้าเสรี มีส่วนสำคัญในการกระตุ้นการผลิตให้มากขึ้น ตลาดมีขนาดใหญ่ขึ้น ประเทศพัฒนาขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ที่มีอย่างไม่จำกัด มีการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติจากประเทศที่เรียกตัวเองว่า “ประเทศทุนนิยม” อยู่ตลอดเวลา ผู้ที่อ่อนแอกว่าก็จะเสียเปรียบ และผลอันเกิดจากการแก่งแย่งแข่งขันเพื่อช่วงชิงความร่ำรวยของหมู่มวลชนมนุษยชาติ คือ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะถูกทำลายไป กระแสทุนนิยมบวกกับความมั่งคั่งด้วยกิเลสของมนุษย์ถูกกระตุ้นตลอดเวลา สังคมกำลังเปลี่ยนไปสู่สังคมวัตถุนิยมมากขึ้น ความเสื่อมถอยทางจริยธรรมมาพร้อมกับความเจริญทางด้านเศรษฐกิจท้ายที่สุดสิ่งที่มนุษย์ทั้งหลายแย่งชิงกันจะกลับมาทำลายตัวเอง

การรู้จักคำว่า “เพียงพอ” คือโจทย์ที่สำคัญของชีวิตมนุษย์ ปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” เป็นคำตอบสุดท้ายของโจทย์ที่จะมาแก้ไขการดำเนินชีวิตมนุษย์ปัจจุบัน หากแต่การนำปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียง มาปรับใช้กับเศรษฐกิจในยุคกระแสโลกาภิวัตน์ก็คงอธิบายให้เข้าใจได้ยาก สำคัญที่ว่าประเทศไทยจะนำแก่นแท้ของปรัชญาความพอเพียงมาปรับใช้อย่างไรให้สังคมอยู่ได้อย่างมีความสุข และมีความเกื้อกูลต่อกันโดยไม่เบียดเบียนทรัพยากรธรรมชาติมากเกินไป ซึ่งจะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนสืบไป

²ระบบพหุภาคี หมายถึง การทำข้อตกลงร่วมกันมากกว่าสองฝ่ายขึ้นไป

เอกสารอ้างอิง

- ไชยกร ปลื้มเจริญกิจ และคณะ. (2549). *How-to Import Product from China “รายด้วยสินค้าจีน”* (พิมพ์ครั้งที่ 1). ทีมงานประชาไทย. (2549, 12 ธันวาคม). บริษัทฯข้ามชาติรุกหนัก! ฟ้องร้อง-ตอบโต้รบอินเดีย ไทย ฟิลิปปินส์ กรณีสิทธิบัตรยา. *ประชาไท*.
- ประภัสสร เทพชาตรี. (2545, 15-22 กรกฎาคม). เหตุการค้าเสรี: ไทยจะได้อะไร เสียอะไร?. *มติชนสุดสัปดาห์*, 1143.
- มานพ แก้วผกา. (2549). *เศรษฐกิจพอเพียงกับการค้าเสรีไปด้วยกันได้จริงหรือ*. ค้นเมื่อ 21-23 ตุลาคม 2549, จาก <http://www.ftawatch.org>.

